

**ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ
(με αλφαβητική σειρά)**

**Τηλέμαχος Αρναούτογλου
Ένωση Συντακτών Ημερησίων Εφημερίδων Μακεδονίας Θράκης
Δημοτικό Ραδιόφωνο Ξάνθης**

Δημοτικό Ραδιόφωνο Ξάνθης: Προκλήσεις – Προοπτικές

Η λειτουργία των δημοτικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και ψυχαγωγίας με βασικό πλεονέκτημα την πολύ καλή γνώση και εμπειρία της τοπικής κοινωνίας, διαδραματίζει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στα δρώμενα, καθώς έχουν τη δυνατότητα να κινούνται με άξονα την ποιότητα, τον πλουραλισμό, τη δεοντολογία, χωρίς την ασφυκτική πίεση του άμεσου οικονομικού κέρδους. Ο πολιτισμός, η γλώσσα, τα ήθη και έθιμα, η τοπική ιστορία, οι ευδιάκριτοι τόποι ενδιαφέροντος, σε ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον, αποκτούν ιδιαίτερη σημασία και χρήζουν ξεχωριστής προσέγγισης, με εκτεταμένη έρευνα, σύνθεση και διείδυση, ώστε το αποτέλεσμα να διασφαλίζει ισόρροπα την αξιοπιστία, λειτουργώντας ως ένα πέπλο προστασίας της αλήθειας και της διαχρονικότητας. Καθοριστικής σημασίας πλεονέκτημα, αναδεικνύεται η τεχνολογία και ο τεχνολογικός εξοπλισμός, όταν η γνώση, η εμπειρία, η δημιουργική φαντασία και η προσαρμοστικότητα, δίνουν διαστάσεις λύσεων, σε ζητήματα που ανακύπτουν στην καθημερινότητα και πολύ περισσότερο, για την κατά προτεραιότητα, άμεση ενημέρωση των πολιτών, σε περιόδους κρίσεων, αναθεωρήσεων, μεμονωμένων αιφνίδιων γεγονότων.

**Βασίλης Βασιλόπουλος
ΕΡΤ & ΑΠΕ-ΜΠΕ,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.**

*Ο χρήστης ως ενεργό μέλος στη δημόσια σφαίρα των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης
- πλεονεκτήματα για τη δημόσια εικόνα και επιπτώσεις για την ιδιωτικότητα.*

Η συμμετοχή στο ψηφιακό οικοσύστημα κοινωνικής δικτύωσης μετατρέπει τον πολίτη σε χρήστη, που ενεργεί σε μια, ευρύτερη των μικροσυστημάτων προσωπικής και εργασιακής ζωής, δημόσια σφαίρα. Σε αυτό το περιβάλλον ο πομπός που μπορεί να είναι, από μόνο του ή δια αντιπροσώπου, ένα ισχυρό κέντρο οικονομικής ή πολιτικής εξουσίας ή ακόμη και ένα Μέσο Ενημέρωσης, επιδιώκει τον ρόλο του επηρεαστή και ο δέκτης-ψηφιακός πολίτης τον ρόλο του αυθόρμητου και ελεύθερου σχολιαστή. Οι διαστάσεις του δημόσιου αυτού χώρου δεν έχουν πεπερασμένα όρια, αλλά οι δραστηριότητες των συμμετεχόντων εντός αυτού του περιβάλλοντος είναι απολύτως επιτηρούμενες στο πλαίσιο της αλγοριθμικής διακυβέρνησης των τεχνολογικών πλατφορμών. Αυτές παρακολουθούν και συγκεντρώνουν τα δεδομένα από την κλιμάκωση της σχέσης και τις ασυνείδητες αντιδράσεις μεταξύ πολλαπλασιαστών-επηρεαστών και χρηστών που, ανταποκρινόμενοι σε ερεθίσματα, βιώνουν με ικανοποίηση τη συμμετοχή τους στον εικονικό χώρο αντήχησης των ίδιων αντιλήψεων. Η ένταξη σε αυτή τη δημόσια σφαίρα προσομοιάζει σε έναν προθάλαμο υποβολής κάθε, ασυνείδητα διαθέσιμης, προσωπικής πληροφορίας και κυρίως, χαλάρωσης των αυστηρών προτύπων συμπεριφοράς όπου απαιτείται από τον δρώντα να λάβει θέση για κάθε ζήτημα που τον κατατάσσει, κυρίως με πολωτικά

κριτήρια, σε ομάδες με τις ίδιες απόψεις, προκαταλήψεις και συμφέροντα. Με αυτές τις διαπιστώσεις, είναι σημαντικό να αναλυθεί η διαδικασία που ξεκινά από μια διαλεκτική διάθεση σε μια κατάσταση πόλωσης και χειραγώγησης των υποκειμένων και χρηματοποίησης των προσωπικών τους πληροφοριών.

Παναγιώτης Γάκης, Θεόδωρος Κόκκινος
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Χρήστος Τσαλίδης
Neurolingo Company

Οι γλωσσικές τεχνολογίες στην υπηρεσία της εκπαίδευσης:

Η περίπτωση των ακριτικών περιοχών.

Στόχος του εργαστηρίου είναι να παρουσιάσει τεχνολογίες επεξεργασίας φυσικής γλώσσας και τη διδακτική τους αξιοποίηση από μαθητές και εκπαιδευτικούς της πράξης. Θα παρουσιαστούν εφαρμογές όπως ο Γραμματικός διορθωτής, ο Θησαυρός και ο Ορθογράφος) καθώς και εκπαιδευτικά παιχνίδια που βασίζονται στις συγκεκριμένες τεχνολογίες (Λεξιπαίγνιο). Η παρουσίαση θα πραγματοποιηθεί με τη μορφή διδακτικού σεναρίου και βιωματική συμμετοχή των συμμετεχόντων. Στους συμμετέχοντες και στους μαθητές και εκπαιδευτικούς του Καστελλόριζου θα προσφερθούν βιβλία του «Θησαυρού» καθώς και το βιβλίο «ΚΤΙΖΩ ΛΕΞΕΙΣ».

Γιώργος Δαρδανός
Εκδόσεις Gutenberg
Εταιρεία Κυκλαδικών Μελετών

Ο αδικαίωτος αγώνας της ίδρυσης βιβλιοθηκών στη χώρα μας.

Για να δει κανένας την πραγματική ομορφιά της Ελλάδας θα πρέπει να πάρει το καράβι και να έρθει μέχρι εδώ. Και για να δει την άθλια εικόνα της θα χρειαστεί να μπει απλώς σε μια βιβλιοθήκη.

Κι όμως είναι λίγα εκείνα που θα χρειαζόταν να κάνει κανείς για να έχει μια χώρα για την οποία θα υπερηφανεύεται. Ένα από αυτά, ελάχιστο, θα ήταν να καταλάβει πόσο σημαντική είναι η παιδεία της, η εκπαίδευση των νέων ανθρώπων, και άρα να στηρίξει με κάθε τρόπο την ίδρυση βιβλιοθηκών σε κάθε μα κάθε γωνιά της.

Η ιστορία της ίδρυσης βιβλιοθηκών στη χώρα μας είναι ένας ατελέσφορος δυστυχώς αγώνας, παρά τις διαβεβαιώσεις που σχεδόν κάθε κυβέρνηση έδινε στον κόσμο του βιβλίου, παρά τις προσδοκίες που δημιουργούσε. Με έναν ειρωνικό τρόπο φτιάχνει κανείς μια πραγματική βιβλιοθήκη μόνο με τα διατάγματα και τις αποφάσεις για την ίδρυση βιβλιοθηκών. Αυτό που θα προσπαθήσω περιγράψω λοιπόν είναι το ιστορικό αυτού του αδικαίωτου αγώνα, που ξεκινάει ήδη από τον Όθωνα και το πρώτο διάταγμα για ίδρυση βιβλιοθηκών, 180 χρόνια πριν και έρχεται μέχρι τον 21ο αιώνα παραμένοντας μια από τις περιπτώσεις εκείνες για τις οποίες η πολιτεία και κάθε επίσημο κράτος θα πρέπει να απολογηθεί στις ερχόμενες γενιές.

Χαρίλαος Ζάραγκας
Αποστόλης Μέκρας
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ανάπτυξη της γνώσης και της κατανόησης των ανθρωπίνων αξιών

*μέσα από τις παιγνιώδεις δραστηριότητες της φυσικής αγωγής
και του ψυχοδράματος στην (προ)σχολική ηλικία.*

Σκοπός του εργαστηρίου είναι προσεγγίσουμε με βιωματικό επικοινωνιακό τρόπο τις έννοιες της υπευθυνότητας, του σεβασμού, της ελευθερίας, της ισονομίας και της συναισθηματικής κατανόησης, οι οποίες αποτελούν βασικές αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι οποίες αξίζει να προωθούνται τόσο μέσα από τον αθλητισμό όσο και από την εκπαίδευση. Έχοντας σαν βασικό μας εργαλείο το ψυχόγραμμα, τις παιγνιώδεις δραστηριότητες και την ιστορία της φυσικής αγωγής, θα εστιάσουμε: α) στις ανθρώπινες αξίες και β) στην παράλληλη ανάπτυξη λεξιλογίου που σχετίζονται με αυτές. Το βιωματικό εργαστήριο βασίζεται στη συνδυαστική μέθοδο της φυσικής αγωγής με το ψυχόγραμμα και έχει στόχο την κοινωνική ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών μέσα από την κατανόηση εννοιών-αξιών που σχετίζονται με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αναμένεται ότι οι συμμετέχοντες-εκπαιδευτικοί θα μάθουν την τεχνική μέθοδο πώς μπορούν να συνδυάσουν δραστηριότητες γνωστικών αντικειμένων, όπως αυτές της φυσικής αγωγής και του ψυχοδράματος με τις οποίες μπορούν να καθοδηγήσουν τους μαθητές, να εργαστούν σε ομάδες. Αυτό θα έχει ως συνέπεια: α) οι έννοιες των ανθρωπίνων αξιών να γίνουν πιο εύκολα αντιληπτές στους μαθητές και β) φυσικά οι μαθητές να αρχίζουν να τις υπερασπίζονται τόσο στο χώρο του σχολείου όσο και στη μετέπειτα κοινωνική ζωή τους.

Σοφία Ιορδανίδου
Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
Advanced Media Institute

Οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί της άγονης γραμμής.

Ήταν το 1998 όταν το πρώτο τηλεοπτικό πρακτορείο ειδήσεων στην Ελλάδα και την ευρύτερη περιοχή, Netnews Agency σκέφτηκε να οργώσει το Αιγαίο, καταγράφοντας τη ζωή των νησιών του. Έκανε και έναν χάρτη τότε της Ευρωπαϊκής Ένωσης που τελείωνε αγκαλιά με το Καστελλόριζο. Εκεί είχε τραβηχτεί το σύνορο της Ευρ. Ένωσης, στο Καστελλόριζο. Ήταν ένα φιλόδοξο πρόγραμμα που ευτυχώς βρήκε τη στήριξη της Ελισάβετ Παπαζώη, τότε υπουργού Αιγαίου.

Το πρόγραμμα προέβλεπε τη δημιουργία πανησιωτικού τηλεοπτικού σταθμού. Αυτό σήμαινε ότι όλοι ανεξαιρέτως οι τηλεοπτικοί σταθμοί του Αιγαίου ήταν υποχρεωμένοι να προβάλλουν την εκπομπή, την ίδια ώρα. Ήταν δυνατόν να επιτευχθεί κάτι τέτοιο; Πόσοι ήταν οι τηλεοπτικοί σταθμοί και ποια ήταν η οικονομική και τεχνολογική τους κατάσταση; Πόσο μπορεί να διαρκέσει ένα τέτοιο πρόγραμμα; Υπήρχαν αντοχές;

Αυτά και άλλα ουσιαστικά της τεράστιας για την εποχή προσπάθειας θα φροντίσω να σας αφηγηθώ τη μέρα συνάντησής μας στο Καστελλόριζο, καταγράφοντας τη ραδιοτηλεοπτική εικόνα του Αιγαίου μας.

Σοφία Καϊτατζή – Γουίτλοκ
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ο αρσενικό – κεντρισμός της ελληνικής ως πρόβλημα εξισωτισμού.

Στη σύγχρονη Ελλάδα δεσπόζει έντονα η ακραία αρσενικοποίηση του λόγου. Διερευνούμε τις επιδράσεις αυτού του φαινομένου, καθώς και τις πιθανές, δυνητικές αποδράσεις από το οχληρό αυτό επικοινωνιακό καθεστώς. Στο εργαστήριό μας (που

βασίζεται σε συναφή μελέτη) σχεδιάζουμε να διερευνήσουμε από κοινού με τις συμμετέχουσες και τους συμμετέχοντες, αν η δομικά εδραιωμένη αρσενικοποίηση στο λόγο των νεοελλήνων αποτελεί απαραίλλακτο και ανυπέρβλητο πρόβλημα. Θα εξετάσουμε επίσης κατά πόσο αποτελεί δυσεπίλυτο πρόσκομμα εξισωτισμού και ισότητας ανάμεσα στα δύο φύλα. Τίθεται το διαζευκτικό ερώτημα: πρόκειται για αξεπέραστο ή απλώς για δυσεπίλυτο πρόβλημα; Εφόσον ισχύει το δεύτερο, τί οφείλουμε να πράξουμε προς θεραπεία του διδακτικά, παιδαγωγικά και κοινωνικά;

Πηνελόπη Καμπάκη Βουγιουκλή
Κάρεν Χαναγκιάν
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Όταν οι ακριτικές περιοχές συνομιλούν: η νεοελληνική διαλεκτική γονιμότητα στο πολυποίκιλο τοπίο της Θράκης.

Στην ακριτική περιοχή της Θράκης παρατηρείται μια ποικιλία ΝΕλληνικών διαλεκτικών μορφών σε χρήση ανάμεσα σε πληθυσμούς γηγενείς και προσφυγικούς, κυρίως των περιοχών της Ανατολικής Ρωμυλίας και της Ανατολικής Θράκης. Στην παρούσα ανακοίνωση επιχειρείται η ανάδειξη και παρουσίαση μερικών από αυτές τις διαλεκτικές ποικιλίες, που φιλοξενούνται στη Θράκη και των οποίων η διδασκαλία στους φοιτητές του ΔΠΘ ξεκίνησε από το 2018 (βλ. Καμπάκη-Βουγιουκλή 2012, 2022 και Καμπάκη-Βουγιουκλή & Κούκος 2021). Οι συγκεκριμένες ποικιλίες που θα παρουσιαστούν αφορούν τόσο πληθυσμιακές κοινότητες γηγενών, όπως τις κοινότητες του Σουφλίου, του Ιάσμου και της Γρατινής, όσο και πληθυσμιακές ομάδες προσφυγικής καταγωγής, όπως της κοινότητας Ξυλαγανής. Η έρευνα εστιάζει στη δομή και την οργάνωση των συγκεκριμένων ποικιλιών με βάση τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης και ειδικότερα τα φωνολογικά και μορφοσυντακτικά δεδομένα, σημειώνοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές, που οι συγκεκριμένες ποικιλίες έχουν μεταξύ τους, ενώ γίνεται μια πρώτη προσέγγιση να δοθούν ορισμένες κοινωνιογλωσσολογικές εξηγήσεις για τις διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται στις παραπάνω ποικιλίες.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καμπάκη-Βουγιουκλή Π. (2022/υπό έκδοση). Νεοελληνικές διαλεκτικές ποικιλίες στη Θράκη: ενέργειες για τη διάσωση και συνέχισή τους. Εργασία που παρουσιάστηκε στο 7ο Διεθνές Θερινό Πανεπιστήμιο «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΜΕ: Γλώσσα και Ελευθερία της Έκφρασης». ΥΔΡΑ, 11-14 Ιουλίου 2021.
- Καμπάκη-Βουγιουκλή Π. (2012). Εναλλακτικές προσεγγίσεις στη γλωσσική διδασκαλία μέσω των ΝΕ διαλέκτων/ιδιωμάτων: το ιδίωμα της Θράκης. Στο Π. Καμπάκη-Βουγιουκλή & Μ. Δημάση (επιμ.), *Πρακτικά Συνεδρίου Ζητήματα Διδακτικής της Γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη, 79-93.
- Καμπάκη-Βουγιουκλή Π. & Κούκος Θ. (2021). «Μεις χουρατεύουμε θρακιώτκα κι στου... ιντερνέτ!». Στο *KATHEDRA of Byzantine and Modern Greek Studies*, № 9 (2021), 104-113.

Ελένη Καραντζόλα
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

*«Φέρτε βελόνι τσίτρινο τσαι μακαρά κινάτο / να ράψουμε το πάπλωμα, γιατί είναι
υψοφικάτο»: Παρατηρήσεις για το γλωσσικό ιδίωμα του Καστελλόριζου.*

Στο πλαίσιο της νεοελληνικής διαλεκτολογίας το γλωσσικό ιδίωμα του Καστελλόριζου συγκαταλέγεται στα δωδεκανησιακά, και στην ευρύτερη ομάδα νοτιοανατολικών διαλέκτων. Η ανακοίνωση, αφού επισκοπήσει την παλαιότερη και νεότερη βιβλιογραφία αναφορικά με τα καστελλοριζίτικα (κατά βάση, τις εργασίες των Διαμαντάρα 1891, 1901 και 1904, Στεφάνου 1939-40, Πετρίδη 1963, Κομνηνού 1970, Κατσουλέα 1991 και 1994, Παντελή 2002), θα επικεντρωθεί στον πρόσφατα δημοσιευμένο *Γλωσσικό Άτλαντα Δωδεκανήσου* (2020) που εκπόνησε ο Κων/νος Μηνάς, συλλέγοντας δεδομένα κατά τη διετία 2004-2006. Δεδομένου ότι το Καστελλόριζο αποτελεί ένα από 51 συνολικά σημεία της έρευνας, θα διερευνηθεί η γλωσσική συμπεριφορά που επιδεικνύει ως προς κάποια από τα 343 συνολικά φαινόμενα που περιέχονταν στα ερωτηματολόγια της έρευνας. Εκτός από τα λεξιλογικά στοιχεία ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα φωνολογικά και μορφοσυντακτικά χαρακτηριστικά όπου το ιδίωμα του Καστελλόριζου παρουσιάζει τις περισσότερες ομοιότητες ή, αντίστροφα, τις μεγαλύτερες αποκλίσεις από τα υπόλοιπα δωδεκανησιακά ιδιώματα.

Γεωργία Κατσούδα
ΚΕΝΔΙ-ΙΛΝΕ Ακαδημίας Αθηνών
Ευγενία Μαγουλά
Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαριάνθη Οικονομάκου
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

*Γλωσσικές γεωγραφικές ποικιλίες και καινοτόμες δράσεις στην εκπαίδευση:
Το ιδίωμα του Καστελλόριζου.*

Η γλωσσική ποικιλία, ως ουσιώδες χαρακτηριστικό κάθε ομιλούμενης γλώσσας, θα πρέπει να αποτελεί μια από τις βασικές γνώσεις των μαθητών/μαθητριών στο πλαίσιο της ανάπτυξης των γλωσσικών και μεταγλωσσικών τους δεξιοτήτων. Τα νέα ΠΣ για τη Νεοελληνική γλώσσα (2021) εντάσσουν τη γεωγραφική ποικιλία ως σημαντικό άξονα της γλωσσικής εκπαίδευσης επιδιώκοντας διαθεματικές και διεπιστημονικές προσεγγίσεις με κέντρο τη γλωσσική ποικιλότητα ή πολυμορφία σε τοπικό επίπεδο. Στο παρόν εργαστήριο/στην παρούσα ανακοίνωση μελετούμε το ιδίωμα του Καστελλόριζου και σχεδιάζουμε μια ολιστική διδακτική προσέγγιση που αποσκοπεί αφενός στο να γνωρίσουν οι μαθητές/μαθήτριες το γλωσσικό ιδίωμα ενός τόπου και αφετέρου να αναπτύξουν στρατηγικές ερευνητικής και ανακαλυπτικής μάθησης. Ειδικότερα, στα επιθυμητά μαθησιακά αποτελέσματα του σχεδιασμού εντάσσεται η εξοικείωση με το ιδίωμα του Καστελλόριζου που ανήκει στη μεγάλη οικογένεια των δωδεκανησιακών ιδιωμάτων και που –σύμφωνα με την κατηγοριοποίηση του Trudgill (2003: 60)– μαζί με τα ιδιώματα της Ρόδου, της Καρπάθου, της Κάσου, της Κω, της Λέρου, της Πάτμου αποτελούν τη νοτιοανατολική διαλεκτική ομάδα, στην οποία ανήκει και η κυπριακή διάλεκτος. Μέσα από αυθεντικά κείμενα και άλλες πρωτογενείς ή δευτερογενείς πηγές εξετάζονται ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ποικιλίας, όπως σε φωνολογικό επίπεδο η άρθρωση

των διπλών κληρονομημένων συμφώνων (π.χ. γύλ-λος) και ο τσιτακισμός του /k/ (π.χ. αγκαλάτσα 'οι αγκαλιές) και σε μορφολογικό η χρήση των κλιτικών επιθημάτων -ουσι(ν) και -ασι(ν) στο γ' πληθ. του ενεστώτα και του αορίστου. Απώτερος στόχος είναι εκπαιδευτικοί και μαθητές μαζί με την τοπική κοινωνία να δημιουργούν κοινότητες μάθησης όπου καλλιεργείται η ουσιαστική γνώση για τη γλωσσική πολυμορφία και η κριτική γλωσσική ικανότητα στο σχολικό και ευρύτερα τοπικό περιβάλλον.

Πατρίσια Κορομβόκη
Macquarie University

*Το Καστελλόριζο ως θέμα στα παροικιακά ΜΜΕ της Αυστραλίας:
θεματολογία και γλωσσικές επιλογές.*

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να παρουσιάσει τις γλωσσικές επιλογές και τη θεματολογία στα παροικιακά μέσα ενημέρωσης της Αυστραλίας με θέμα το Καστελλόριζο. Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να ερευνηθούν τόσο τα θέματα που προβάλλονται από τον έντυπο παροικιακό τύπο όσο και ο τρόπος (γλωσσικές επιλογές) με τις οποίες προβάλλεται το Καστελλόριζο, αφού στην Αυστραλία ζει η πολυπληθέστερη κοινότητα Καστελλοριζιτών στον κόσμο. Πιο συγκεκριμένα, θα εξεταστούν άρθρα που έχουν δημοσιευτεί στις δύο μεγαλύτερες παροικιακές εφημερίδες, στον Νέο Κόσμο της Μελβούρνης και στον Ελληνικό Κήρυκα στο Σίδνεϊ. Το σύστημα του δημοσιογραφικού λόγου είναι πολυδιάστατο πεδίο γλωσσικής χρήσης (Ανδρουτσόπουλος 2000). Στήλες σε εφημερίδες αντανακλούν διαφορετικές ιδεολογίες που συνδέονται με συγκεκριμένους τρόπους ζωής, με καθημερινές γλωσσικές πρακτικές και αισθητικές προτιμήσεις. Τα ερωτήματα τα οποία τίθενται αφορούν τη σχέση ανάμεσα στις θεματικές και γλωσσικές επιλογές στον παροικιακό δημοσιογραφικό λόγο των εφημερίδων αυτών και τη θεματική ενότητα και τις κοινωνικές τοποθετήσεις (ιδεολογίες) που οι επιλογές αυτές (ίσως) εκφράζουν. Τα παραδείγματα θα φωτίσουν τη σύνδεση των γλωσσικών επιλογών με τη θεματολογία στον παροικιακό Τύπο με απώτερο στόχο να προσεγγίσουμε δημοσιογραφικά τους ακατάλυτους δεσμούς ανάμεσα στο Καστελλόριζο και την πέμπτη ήπειρο.

Αλεξία Κουλούρη
Βουλή Τηλεόραση,
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ο δημόσιος λόγος για την ακριτική Ελλάδα. Με επίκεντρο το Καστελλόριζο.

Οι εσχαιές των συνόρων μας, διέπονται διαχρονικά από έναν υψηλό συμβολισμό. Κυρίως σε περιόδους κρίσης. Το βιώσαμε με την οικονομική κρίση και το διάγγελμα του τότε πρωθυπουργού Γιώργου Παπανδρέου, ο οποίος τον Απρίλιο του 2010, προανήγγειλε από το Καστελλόριζο την ένταξή μας στον μηχανισμό στήριξης της Ε.Ε., ή αλλιώς πρώτο μνημόνιο. Από τότε οι αφηγήσεις στη δημόσια σφαίρα γύρω από το Καστελλόριζο απέκτησαν μια νέα υπόσταση.

Το επισκέφθηκε ως πρωθυπουργός ο Αλέξης Τσίπρας, για τα εγκαίνια δύο νέων μονάδων αφαλάτωσης. Από εκεί ξεκίνησε την προεκλογική του εκστρατεία ο νυν πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, τον Ιούνιο του 2019, στέλνοντας μήνυμα για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του Καστελλόριζου, απέναντι σε κάθε αμφισβήτηση και πρόκληση. Στο Καστελλόριζο παρέστη και η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου για τον εορτασμό της 77^{ης} επετείου της

απελευθέρωσης του νησιού, με φόντο την έξαρση της επιθετικής ρητορείας από την τουρκική ηγεσία.

Η προσφυγική κρίση του 2015 ανέδειξε την ουσιαστική σημασία και άλλων νησιών του Αιγαίου, που γειτνιάζουν με τις τουρκικές ακτές. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι, μετά την επίσκεψη της ηγεσίας των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων στον Έβρο, στις 3 Μαρτίου του 2020, σε συνέχεια των γνωστών επεισοδίων και της εργαλειοποίησης των προσφύγων από την πλευρά της Τουρκίας, ο Έβρος αποτελεί σημείο αναφοράς των Ευρωπαϊκών συνόρων.

Κατά συνέπεια, σε μια περίοδο αναθεωρητικών τάσεων, που αποτυπώνονται ξεκάθαρα μέσω της βίαιης εισβολής της Ρωσίας στην Ουκρανία, θα αναδειχθεί η σημασία του τόπου-συμβόλου στη δημόσια συζήτηση μέσω της αλληλεπίδρασης πολιτικού λόγου και δημοσιογραφικής αναπαραγωγής.

Θάνος Κυρατζής
Κειμενογράφος-δημιουργός κόμικς,
Λουκία Καττή
Εικονογράφος,
Βασίλης Καραμπούλας
Ερευνητής Istorima, Ανθρωπολόγος
Διάλεκτοι και λαϊκός πολιτισμός.

Η ντοπιολαλιά και το ιδιότυπο λεξιλόγιο αποτελεί οργανικό μέρος της διαλέκτου, του καθημερινού λαϊκού πολιτισμού και της άυλης κληρονομιάς. Πως μπορούμε να διατηρήσουμε, να επικοινωνήσουμε και να εκπαιδύσουμε, άτυπα, τις νέες γενιές στην αναγνώριση και εκμάθηση αυτής της κληρονομιάς; Ένας από τους πιο καινοτόμους τρόπους, είναι η διατήρηση και έκφραση της ντοπιολαλιάς και τοπικής διαλέκτου μέσα από κόμικς/γραφικό οδηγό (graphic guide), καθώς ο συνδυασμός της οπτικοποίησης και χρήσης επεξηγηματικών γραφικών-σκίτσων, μπορεί να λάβει διδακτικό και μεταδοτικό χαρακτήρα για τους αναγνώστες. Σε συνδυασμό με το χαρακτηριστικό της ονοματοποιίας και της απεικόνισης ήχου στα κόμικς και τις συνεχείς αφηγήσεις (sequential storytelling), η δυνατότητα επικοινωνίας αυτού του μέσου για τη διατήρηση της άυλης κληρονομιάς, φαντάζει ιδανική. Αυτή η ιδέα αποτελεί και τον πυρήνα της Λεξιπλαστικής, ενός έργου με στόχο τη συλλογή, γλωσσική και γλωσσολογική ανάλυση και επικοινωνία μέσω σκίτσου και λέξεων της ντοπιολαλιάς και διαλέκτου της Λάρισας και της ευρύτερης Θεσσαλίας. Η δημιουργική ομάδα της Λεξιπλαστικής έχει σαν στόχο να συλλέξει χαρακτηριστικές λέξεις και εκφράσεις της λαϊκής πραγματικότητας της περιοχής της Θεσσαλίας και να τα επικοινωνήσει μέσω κόμικς και γραφικών, θέλοντας να τονίσει την εφευρετικότητα και τη μοναδικότητα αυτής της διαλέκτου-ιδιώματος, και θα ήθελε να παρουσιάσει τόσο το ίδιο το πρότζεκτ το οποίο θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2022 και τις δυνατότερες οπτικής επικοινωνίας διαλέκτων και λαϊκού πολιτισμού μέσα από τα κόμικς και τη συνεχή αφήγηση.

Λάκης Λαζόπουλος
Ηθοποιός, Σκηνοθέτης, Συγγραφέας
Η διαστρέβλωση του πραγματικού.

Ζούμε σε μία εποχή όπου το virtual reality τείνει να εξελιχθεί σε ένα παιχνίδι της πραγματικότητας. Πραγματικοί άνθρωποι αδυνατούν να ζήσουν πραγματικές ζωές

και συμπεριφέρονται σαν ρόλοι ενός αόρατου , εικονικής πραγματικότητας παιχνίδι, στο οποίο συμμετέχουν, κερδίζουν δώρα ενώ, καθώς γίνονται υπάλληλοι του συστήματος της εικονικής πραγματικότητας, αποκομίζουν για πρώτη φορά οφέλη τα οποία τα χρησιμοποιούν στην πραγματική τους ζωή. Ένας άνθρωπος δηλαδή που είναι influencer για παράδειγμα και λέει κάθε μέρα απλά τι κάνει αποκομίζει απ' αυτό χρήματα, γίνεται η δουλειά του η ίδια, το να λέει τη ζωή του σε κάποιους ή να λέει το πιο απλό, τώρα περνάω ένα φανάρι και είναι κόκκινο, πληρώνεται από αυτό και μ' αυτό μπορεί να αγοράσει το ψωμί του, το τυρί του, τα φρούτα του, το ρολόι του, το κινητό του. Αυτό όμως παράλληλα, σαν πράξη, επιχειρεί μια διαστρέβλωση του πραγματικού. Στην προηγούμενη εποχή, γιατί δεν είναι ο προηγούμενος αιώνας, είναι η προηγούμενη εποχή εν συνόλω, ένας πραγματικός άνθρωπος έκανε μία πραγματική εργασία, αυτή η πραγματική εργασία ήταν σε ένα καθεστώς παραγωγής που ωφελούσε ένα ευρύτερο σύνολο, πχ σε ένα εργοστάσιο ήταν μέρος ενός σχηματισμού, δεν ήταν ένας μόνος του που απλώς μιλούσε για τη ζωή του και πληρωνόταν γι' αυτό. Σ' αυτή την εποχή λοιπόν δεν υπάρχει ένας πραγματικός ρόλος του ανθρώπου στην παραγωγή αλλά ένα virtual παιχνίδι που αποδίδει πραγματικά έσοδα. Είναι μία κρυπτοεργασία. Σαν τα κρυπτονομίσματα. Και τα κρυπτονομίσματα υποδύονται τα νομίσματα και κρύβονται πίσω από αυτά. Έτσι και η κρυπτοεργασία είναι μία εργασία που κρύβεται πίσω από την πραγματική εργασία αλλά αποδίδει τα οφέλη που απέδιδε και η εργασία στην προηγούμενη εποχή. Αυτή η καινούργια διαστρέβλωση της πραγματικότητας ουσιαστικά οδηγεί τον άνθρωπο στην οριστική αποκοπή συναισθημάτων και όλα όσα συμβαίνουν. Οι άνθρωποι που ανήκουν στην προηγούμενη εποχή θα αντιδρούν με αντανάκλαστικά ανθρώπινα, "Ωχ, πήρε το παιδί του και το τσιμέντωσε και το έβαλε και πίνουν καφέ επάνω σ' αυτό", "Ωχ, πήραν ένα κορίτσι και το χτυπήσαν, το μαχαιρώσαν, το πετάξανε στον γκρεμό" ενώ παράλληλα οι ίδιοι άνθρωποι αυτής της εποχής, το αναγνωρίζουν σαν κάτι φυσιολογικό, ακριβώς όπως γίνεται σε ένα virtual παιχνίδι όπως γίνεται στο διαδίκτυο όπου σκοτώνονται, δολοφονούνται, απαγάγονται, σαν κόμικ. Και αυτό αποξενώνει τον άνθρωπο από τα πραγματικά του αισθήματα. Άρα λοιπόν η σύγκρουση των γενεών θα γίνεται σε ένα επίπεδο συναισθηματικό. Σε λίγο θα βάζουν εικόνες πραγματικές και θα βλέπουν ποιοι μπορούν ακόμα να νιώσουν οποιοδήποτε συναίσθημα. Η αποκοπή του συναισθήματος θα φέρει πολέμους, θα φέρει αλλαγή ισορροπιών, αλλαγή συνόρων γιατί ακριβώς όταν η πραγματικότητα γίνεται εικονική, όλα αυτά θα μεταποιηθούν σε χρόνο πραγματικό καθώς ο άνθρωπος θα μετέχει της εικονικής αυτής πραγματικότητας. Για την ακρίβεια δηλαδή αυτό που συμβαίνει τώρα είναι ότι ο πατέρας και η μάνα θέλουν για να μεγαλώσουν το σπίτι τους να σκοτώσουν τον γείτονα, να δολοφονήσουν τους απέναντι και δίνουν στο παιδί τους να παίζει ένα παιχνίδι όση ώρα θα κάνουν αυτοί αυτές τις ενέργειες. Αυτή η διαστρέβλωση της πραγματικότητας, που θα είναι το παιχνίδι που θα παίζει το μικρό παιδί όσο οι γονείς του θα ετοιμάζουν τη νέα πραγματικότητα, θα αναλυθεί σ' αυτό που θα συζητήσουμε.

Ioanna Lekakou

Ocean County College, NJ

Ακρίτες στις Μητροπόλεις του Κόσμου:

Η γλώσσα ως χώρος και σύνορο του ελληνισμού.

Η παρούσα εισήγηση θα διερευνήσει το θέμα των συνόρων και θα επιμείνει στα διαφορετικά είδη τους σε σχέση με την εθνοτική ταυτότητα. Υπάρχουν προφανώς τα επίσημα, αναγνωρισμένα γεωπολιτικά σύνορα που αναφέρονται στις Διεθνείς συμφωνίες αναγνώρισης κρατών. Ένα έθνος όμως όχι μόνο δε στερείται την ταυτότητά του όταν ζει εκτός των γεωπολιτικών συνόρων, αλλά ενδέχεται και να την ενδυναμώνει μέσω πολλαπλών κατόπτρων. Το έθνος αναπνέει και εκτός συνόρων και συχνά προσδιορίζεται μέσω της γλώσσας που μιλά. Στην εισήγησή μας θα γίνει λόγος για τους σύγχρονους Ακρίτες που ζουν εκτός συνόρων. Ακρίτες που δεν είναι απομακρυσμένοι από τα αστικά κέντρα, αλλά τουναντίον ζουν σε πολύβουες μητροπόλεις του κόσμου μακριά από την Ελλάδα. Η ελληνική γλώσσα αποτελεί το νοητό σύνορο που τους προσδιορίζει και τον παράγοντα που τους μετατρέπει σε θεματοφύλακες του ελληνισμού. Θα γίνει ιδιαίτερος λόγος για τους «Ακρίτες» των Ηνωμένων Πολιτειών και για το πώς η ελληνική ομογένεια της Αμερικής, μέσω της δράσης της, επεκτείνει νοητά τα ελληνικά σύνορα.

Fernanda Lemos De Lima

Rio De Janeiro University, Instituto de Letras

Το ξένο, το άλλο: Μορφές και σπλάχνα στη γλώσσα της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Προτείνω να συζητήσουμε την καλλιτεχνική δημιουργία, αφενός ως αισθητική διαδικασία και αφετέρου ως φιλοσοφική πρακτική. Σκοπεύω να συζητήσω τη σκέψη του Nancy για την τέχνη ως μοναδική και πληθυντική, λαμβάνοντας υπόψη τη σχέση με την κοινότητα. Θα συζητήσω επίσης τη σχέση μεταξύ του «εγώ» και του «άλλου» ως απαραίτητη συμπληρωματική αντίθεση, που έχει μια συνάφεια με τη σκέψη της Νανσύ μέσα/έξω και την ετερότητα του σώματος. Θα χρησιμοποιήσω την έννοια του «φιλοσοφικού αντικειμένου», όπως το εισάγει η Θεοδωροπούλου. Γενικά, αυτό μπορεί να παρουσιαστεί ως ένα γίνεσθαι, ένα αντικείμενο που προσφέρεται για συνέργεια, το οποίο μπορεί να αναδιαμορφωθεί. Δηλαδή, το «φιλοσοφικό αντικείμενο» είναι πάντα διαφορετικό, ενώ, σε μια στιγμή, ξεχνάει ότι μεταφέρει αυτό που μεταφέρει, ώστε να συνεχίσει να γίνεται. Σκοπεύω να εξετάσω εάν τα έργα τέχνης "DNA" και η σειρά "Ξένα σπλάχνα" μπορούν να γίνουν αντιληπτά ως ανοιχτά αντικείμενα, δηλαδή διατηρούν τη διάρκεια της εμπειρίας του αντικειμένου, με την εμφάνισή του στο χρόνο.

Χρήστος Λεοντόπουλος

Imperial College of Science

Το αεροπλάνο ως μέσο διάδοσης της γλώσσας και του πολιτισμού.

Από τον Ίκαρο, τον κατεξοχήν γοητευμένο από την πτήση ταξιδευτή και από την ιστορία των μαγικών και ιπτάμενων χαλιών, σε αυτήν της ανάδειξης των μυστικών της αιώρησης των αδελφών Ράιτ, με πτήση «σταθερή και ελεγχόμενη και με δύναμη βαρύτερη του αέρα», έχουν περάσει χρόνια πολλά.

Σε αυτά τα χρόνια αποδείχτηκε ότι η μετακίνηση σημαίνει ταξίδι και πως το ταξίδι με το αεροπλάνο αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο του αεροπορικού και του ευρύτερου πολιτιστικού τουρισμού. Και αν από τότε έχουν αλλάξει πολλά, το ταξίδι αναδεικνύει τη στενή σχέση με τη γλώσσα και την κουλτούρα.

Πρόκειται για μια σχέση αλληλεξάρτησης και συμπληρωματικότητας που αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των συνθηκών για την ανάπτυξη της επικοινωνίας και της συνεργασίας μεταξύ των ανθρώπων. Μέσα από το αεροπορικό ταξίδι, οι

προκαταλήψεις, τα στερεότυπα και ο εθνοκεντρισμός εξαφανίζονται, αφού προωθείται και καλλιεργείται η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής συνείδησης των ανθρώπων στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες.

Ιωάννης Σέργιος Μανδαλίδης
CNN GREECE

*Ο περιφερειακός και τοπικός Τύπος
στη νέα γεωγραφία των μέσων ενημέρωσης:
Ανατροπές και αναδιατάξεις.*

Τα τοπικά και περιφερειακά μέσα ενημέρωσης δέχονται τεράστια οικονομική πίεση, καθώς έχουν πληγεί σκληρά από τις μεταβολές στη συμπεριφορά των καταναλωτών, τη δυσκολία μετάβασης σε νέα επιχειρηματικά μοντέλα, αλλά και εξαιτίας των αλληπάλληλων κρίσεων τα τελευταία χρόνια. Ορισμένα εξ αυτών είναι ιστορικοί τίτλοι, ενώ στην περίπτωση της Ελλάδας ανήκουν στην πλειονότητά τους σε μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις με ελάχιστους (ή ακόμη και καθόλου) εργαζόμενους. Η μετάβαση σε ψηφιακές εκδόσεις άνοιξε νέους ορίζοντες σε όσα περιφερειακά μέσα ενημέρωσης προσαρμόστηκαν, δίνοντας τους τη δυνατότητα να έχουν πρόσβαση σε ένα κοινό και μία αγορά που ξεπερνάει τα στενά τοπικά όρια, να διατηρήσουν δεσμούς με τους απόδημους και να συνδεθούν με μέσα ενημέρωσης εθνικής εμβέλειας. Τα τοπικά θέματα παράγουν υπεραξία στον τομέα της ενημέρωσης και τα τοπικά ΜΜΕ είναι οι πιο άμεσες πηγές πληροφόρησης για αυτά. Παράλληλα, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, σε αλληλεπίδραση με περιφερειακές ενημερωτικές ιστοσελίδες, παρέχουν συνδυαστικά πολύτιμες τοπικές ειδήσεις και πληροφορίες, γεγονός που δεν ξέφυγε της προσοχής των «μεγάλων» ΜΜΕ που καταφεύγουν συχνά στους φτωχότερους «συγγενείς» της περιφέρειας (συχνά για να αποφύγουν το κόστος ενός ανταποκριτή).

Martina Möllering
Macquarie University, Australia

Kastellorizo – A Place of the Imagination. A discourse analytical approach to the framing of the island in the narratives of Greek Australians.

This paper provides a discourse analytical approach to the framing of the island of Kastellorizo in the narratives of Greek Australians, in particular those with roots on the island. It centres on the methodological framework of Critical Discourse Analysis, which is concerned with the analysis of linguistic processes and their socio-political contexts that lead to constructions of belonging and exclusion. The paper examines a small corpus of texts that speak to the connection of the island of Kastellorizo to the Greek diaspora in Australia and to the representation of the island to a wider audience in more general terms. The analysis focusses on discourse patterns that frame the island – an outermost place in terms of its geography – as a place of belonging that is constructed as a central place of the imagination of a Greek homeland.

Σταύρος Δ. Νικολόπουλος
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Από τον Μεταγλωττιστή στο Μετασύμπαν: Τεχνολογία και Ηθική.

Τη δεκαετία του 1940 ο άνθρωπος δημιούργησε ένα πολύ απλό μηχανικό «κατασκεύασμα» το οποίο έμελλε να σηματοδοτήσει την κοινωνική και οικονομική του πορεία στον 20^ο αιώνα και να είναι έτοιμο σήμερα, στις αρχές του 21^{ου} αιώνα, να μεταμορφώσει την οπτική μέσα από την οποία ο άνθρωπος αντιλαμβάνεται τον πραγματικό κόσμο.

Το απλοϊκό αυτό κατασκεύασμα το ονομάσαμε «Ηλεκτρονικό Υπολογιστή» και αρχικά, λόγω της νηπιακής του ευφυΐας και της μη ανεπτυγμένης γλωσσικής του ικανότητας, για την επικοινωνία μαζί του είμαστε αναγκασμένοι να μεταγλωττίζουμε και να μεταφέρουμε στη δική του υποτυπώδη μητρική γλώσσα τις όποιες εντολές μας προς αυτόν ή ακόμα και τα όποια πολύπλοκα και σύνθετα νοήματά μας. Με τον τρόπο αυτό ο γνωσιακός μας κόσμος μεταφερόταν αργά αλλά σταθερά σε ένα δικό του ιδιότυπο κόσμο που επιμελώς έκτιζε γύρω του. Σήμερα, κατάφερε να αναπτύξει τεχνική ευφυΐα και υψηλή νοημοσύνη και να είναι ο κύριος πρωταγωνιστής της τεχνολογίας στο Διαδίκτυο του σήμερα και στον Εικονικό κόσμο, στο Μετασύμπαν, του αύριο. Το πρόσφατο επίτευγμά του είναι η δημιουργία ψηφιακών ολογραμμάτων του εαυτού μας και η δραστηριοποίησή τους σε ένα τρισδιάστατο ψηφιακό κόσμο. Πως το επιτυγχάνει; Μέσα από την εικονική πραγματικότητα, ή την επαυξημένη πραγματικότητα, στην οποία ο δικός του εικονικός κόσμος προβάλλεται πάνω στο δικό μας πραγματικό.

Η εισήγηση αναδεικνύει τεχνολογικά επιτεύγματα που επηρέασαν και επηρεάζουν το επιστημονικό, κοινωνικό και πολιτικό γίνεσθαι του ανθρώπου στον 20^ο και 21^ο αιώνα και θέτει προβληματισμούς και ηθικά ζητήματα στο πλαίσιο της αλληλεπίδρασης μεταξύ του πραγματικού κόσμου και ενός νέου αναδυόμενου εικονικού σύμπαντος.

Κώστας Δ. Ντίνας

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η καλλιέργεια της (και κριτικής) γλωσσικής επίγνωσης μέσω της μελέτης και της διδασκαλίας των γλωσσικών ιδιωμάτων.

Ως *γλωσσική επίγνωση* [language awareness] ορίζεται η «ευαισθησία και η συνειδητή επίγνωση ενός ατόμου ως προς τη φύση και τον ρόλο της γλώσσας στην ανθρώπινη ζωή». Από την εκπαιδευτική πλευρά η γλωσσική επίγνωση ορίζεται ως η «ρητή γνώση σχετικά με τη γλώσσα, ...συνειδητή πρόσληψη και ευαισθησία κατά την εκμάθηση, τη διδασκαλία και τη χρήση της γλώσσας». Κεντρικός διδακτικός στόχος της *κριτικής γλωσσικής επίγνωσης* είναι να μάθουν οι μαθητές να χρησιμοποιούν έναν λόγο που αντιμετωπίζει τους συμμετέχοντες στην επικοινωνία ισότιμα και συμβάλλει στην απελευθέρωσή τους από την εξουσία των κυρίαρχων λόγων.

Το ερώτημα στο οποίο θα προσπαθήσει να απαντήσει θετικά η εισήγηση είναι αν όλα αυτά μπορούν να επιτευχθούν μέσω της μελέτης και της διδασκαλίας των γλωσσικών ιδιωμάτων.

Τζένη Παγγέ

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Άγωνα γραμμή και γόνιμη διαδικτυακή επικοινωνία.

Η επικοινωνία αποτελεί μέρος της ανθρώπινης ύπαρξης. Οι άνθρωποι επικοινωνούν καθημερινά και ανταλλάσσουν απόψεις, εμπειρίες, και γνώσεις. Βεβαίως, η τεχνολογία στις μέρες μας, έχει αλλάξει σημαντικά τον τρόπο επικοινωνίας,

προτείνοντας τη χρήση του διαδικτύου ως μια αναγκαία πρακτική. Παρατηρούμε ότι οι εκπαιδευτικοί, οι μαθητές και γενικότερα οι εργαζόμενοι, κατά τη διάρκεια της πανδημίας, χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, ως μέσο εργασίας, εκπαίδευσης, συνεργασίας, και επικοινωνίας. Ο νέος κώδικας διαδικτυακής συμπεριφοράς, η διαχείριση της ψηφιακής ταυτότητας, και η αγωγή του πολίτη με χρήση ΤΠΕ, αποτελούν κύρια θέματα της διαδικτυακής επικοινωνίας. Έτσι η επικοινωνία σε κάθε άκρη της γης γίνεται άμεσα και γι' αυτό πρέπει να τη διαχειριζόμαστε με υπευθυνότητα. Συνεπώς, σήμερα η τεχνολογία έρχεται να προσφέρει μια γόνιμη διαδικτυακή επικοινωνία και να βοηθήσει σημαντικά στη συνεργασία των ανθρώπων, ακόμη και σε κάποιους τόπους μακρινούς που εξυπηρετούνται μόνο με τη λεγόμενη 'άγωνα γραμμή'.

Τάσος Παπαδόπουλος
newideas.gr

*Οι νέες μορφές επικοινωνίας στις ακριτικές περιοχές
με την αξιοποίηση των νέων Μέσων.*

Οι ραγδαίες εξελίξεις της τεχνολογίας, internet, νέα εργαλεία, όπως εύχρηστες χαμηλού κόστους κάμερες υψηλής ευκρίνειας, οπτικές ίνες, δορυφορικές λήψεις, δημιουργούν νέα δεδομένα, που μπορούν να οδηγήσουν σε νέους δρόμους επικοινωνίας, όπως είναι το you tube, το tik tok, το facebook, το instagram κλπ. Ήδη σε πολλές χώρες τα λεγόμενα social media έχουν ξεπεράσει σε εισπράξεις από διαφημίσεις τα παραδοσιακά, όπως είναι το ραδιόφωνο και η τηλεόραση.

Σε αυτό το νέο κόσμο της επικοινωνίας, οι ακριτικές περιοχές μπορούν κάλλιστα να βρεθούν στο κέντρο των εξελίξεων, σπάζοντας έτσι τη γεωγραφική τους απομόνωση, μια και ο σημερινός κόσμος έγινε στην πράξη, αυτό που προέβλεψε στο παρελθόν ο Μάρσαλ Μακ Λούαν για την τηλεόραση, ένα οικουμενικό χωριό. Μπορούν τώρα εύκολα, να αναδείξουν την ιδιαίτερη ταυτότητα τους. Να ακουστεί η φωνή τους σε ένα ευρύτερο κοινό. Να διοργανώνουν εκδηλώσεις, που αφορούν τα επί μέρους ήθη και έθιμά τους. Αλλά και να συμμετέχουν με τους προβληματισμούς τους, στο πολιτικό, πολιτιστικό και κοινωνικό γίνεσθαι.

Θοδωρής Παπαϊωάννου
Université Paul Valéry Montpellier,
Ιόνιο Πανεπιστήμιο
Study in Greece

Ο Πλάτωνας στη Silicon Valley.

Γλώσσα κι εκπαίδευση στην εποχή της Google.

Παρά την πρακτική της διάσταση, η ουσία της ψηφιακής τεχνολογίας είναι μυστηριακή. Μετατρέποντας αυτό που άλλοτε φάνταζε μεταφυσικό σε αυτονόητο, ο ψηφιακός κόσμος με τα παράγωγα και τις λειτουργίες του, μεταμορφώνει την πραγματικότητα κι επαναπροσδιορίζει τον τρόπο που προσλαμβάνουμε τον κόσμο, τα πράγματα, τον άλλο και τον εαυτό μας, αναδιαμορφώνοντας ακόμα και τον ανθρώπινο εγκέφαλο. Από την εποχή του Πλάτωνα, τα κύρια ζητούμενα για το ανθρώπινο ον και τον πολιτισμό του, τα οποία προσεγγίζονται μέσω της γλώσσας και της εκπαίδευσης, είναι η αλήθεια και η αυτογνωσία. Περνώντας από τον κόσμο των ιδεών στον κόσμο του διαδικτύου, ποια είναι η μοίρα των φυσικών γλωσσών σε ένα

σύμπαν κυριαρχούμενο από γλώσσες προγραμματισμού και ποιος ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην εποχή του *Google search*; Πώς νοεί την αλήθεια ο πολιτισμός του *metaverse* και τι είναι η αυτογνωσία στην κοινωνία των *avatars*; Ισορροπώντας μεταξύ της επιστημονικής έρευνας και του ποιητικού στοχασμού, η παρούσα εισήγηση αποπειράται να κομίσει προτάσεις ή/και να δώσει απαντήσεις στα θεμελιώδη αυτά, για τον σύγχρονο κόσμο, ζητήματα.

Μηνάς Πασχόπουλος
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Από τις μαγικές επωδές στις πολιτικές επωδούς.

Τα προβλήματα υγείας του γυναικείου πληθυσμού, τα ζητήματα γονιμότητας, κύησης, θηλασμού και θνησιμότητας των βρεφών απασχόλησαν και απασχολούν ιδιαίτερα τις απομακρυσμένες κοινωνίες όπως αυτές του ακριτικού Καστελλόριζου και των Δωδεκανήσων. Στην ανακοίνωσή μου, έχοντας ως αφετηρία τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου από τη λαϊκή παράδοση δηλαδή τις σχετικές επωδές και τα μαγικά ξόρκια, θα επιχειρήσω να διατρέξω τις προοπτικές βελτίωσης και ανάπτυξης της σύγχρονης γυναικολογικής περίθαλψης στα δυσπρόσιτα νησιά του Αιγαίου. Ευελπιστώ ότι οι πληροφορίες από το παρελθόν θα καταστούν πολύτιμος οδηγός και σημείο αναφοράς ώστε να αποφευχθούν οι συνήθεις πολιτικές κοινοτυπίες οι οποίες, ως επωδοί, επαναλαμβάνονται συχνά αλλά δεν συντελούν στην ανάληψη από την Πολιτεία της δέουσας ιατρικής μέριμνας προς όφελος των κατοίκων της χώρας μας.

Αικατερίνη Πλακίτση
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Το μάρμαρο ως «υλικό γέφυρας» για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών σχεδίων στις ακριτικές περιοχές.

Στο σύγχρονο πλαίσιο της βιώσιμης ανάπτυξης η διασύνδεση επιστήμης και πολιτισμού μέσα από διαφορετικές γλώσσες και εργαλεία αποτελεί μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα πρόκληση. Στην εισήγηση παρουσιάζεται ένα πρωτότυπο εκπαιδευτικό πρόγραμμα παραγωγής του Εργαστηρίου Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Το πρόγραμμα αξιοποιεί το μάρμαρο ως υλικό πολιτισμικής κληρονομιάς και συνδυάζει την Επιστήμη με τον Πολιτισμό και το Περιβάλλον. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα πραγματοποιείται μέσα από ένα πρωτότυπο ψηφιακό παιχνίδι ρόλων και βιωματικές δραστηριότητες που συνδυάζουν τοπικά μνημεία εξαιρετικού φυσικού και πολιτιστικού κάλους. Η επιστήμη, η τέχνη και η ιστορία του μάρμαρου αποτελούν τον καμβά πάνω στον οποίο εξυφαίνεται ο διδακτικός μετασχηματισμός. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα συνεχίζεται με δράσεις ανακάλυψης και δημιουργικής γραφής εμπνευσμένες από μια σειρά μαρμάρινων γλυπτών στην ακτή της λίμνης και συνεχίζεται σε επιλεγμένα ιστορικά μνημεία στο κάστρο. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών καταγράφουν τη βιοποικιλότητα που σχετίζεται με τα τοπόσημα των μνημείων και επιλύουν «το μυστήριο του κάστρου» αξιοποιώντας γεω-κρύπτες. Ψηφιακές εφαρμογές για το κινητό εισάγουν τους πολίτες σε προϊόντα τουριστικού ενδιαφέροντος και οι τεχνολογίες εικονικής και επαυξημένης

πραγματικότητας μαζί με επιτόπιες έρευνες με ηλιακά σκάφη συνιστούν ένα πλέγμα δράσεων βιώσιμης ανάπτυξης.

Συνοπτικά, η πρόκληση επαυξημένων εμπειριών, η αξιοποίηση των διαφορετικών γλωσσών και θρησκειών που μπορούν να διασυνδέονται και να ανα-συτήνονται μέσα από υλικά «γέφυρες» μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην ανάπτυξη των ακριτικών περιοχών. Το πρόγραμμα αποτελεί πιλότο και η ερευνητική ομάδα είναι έτοιμη για τη μεταφορά τεχνολογίας και διασύνδεση με το Καστελλόριζο.

Ολιέτα Πόλιου

Πανεπιστήμιο Αργυροκάστρου

Οι ελληνικές ραδιοφωνικές εκπομπές της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας στην Αλβανία κατά τη διάρκεια του δικτατορικού καθεστώτος (1945-1990).

Στην εισήγηση γίνεται λόγος για τις ελληνικές ραδιοφωνικές εκπομπές της Εθνικής Ελληνικής Μειονότητας στην Αλβανία κατά τη διάρκεια του δικτατορικού καθεστώτος (1945-1990), κυρίως, για την ελληνική εκπομπή του Ραδιοφωνικού Σταθμού Αργυροκάστρου (1945-1990) και την ελληνική εκπομπή του Ραδιοφωνικού Σταθμού των Τιράνων (1947-1990), μέσω των οποίων σκιαγραφήθηκε το ιστορικό-πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό πλαίσιο της Ε.Ε.Μ. κατά τη χρονική περίοδο 1945-1990. Πρόκειται για μια ενδελεχή αναφορά στη δομή των ειδησεογραφικών, πολιτιστικών και μουσικών προγραμμάτων των ελληνικών ραδιοφωνικών αυτών εκπομπών, όπου η κομμουνιστική ιδεολογία είχε παρεισφρήσει εξ' ολοκλήρου.

Νικόλας Πρεβελάκης

Harvard University

Η φωνή των περιθωριοποιημένων στην παραδοσιακή Κοινωνική Θεωρία.

Συζητήσεις και αλλαγές στα ακαδημαϊκά προγράμματα.

Τα τελευταία χρόνια, πολλά προγράμματα ανθρωπιστικών σπουδών σε Αμερικανικά και Ευρωπαϊκά πανεπιστήμια καλούνται να διευρυνθούν ώστε να δώσουν μεγαλύτερη φωνή σε ιστορικά περιθωριοποιημένες ομάδες. Η διεύρυνση αυτή συνεπάγεται μια ευρύτερη αναθεώρηση του τί αποκαλούμε ανθρωπιστικές επιστήμες, ποιες μορφές γραφής είναι αποδεκτές, ποια είναι τα όρια ανάμεσα στο φιλοσοφικό δοκίμιο, την ιστορική μαρτυρία και τον μύθο. Με τη βοήθεια παραδειγμάτων, θα εξετάσω μερικά συγκεκριμένα διλήματα που προκύπτουν στον χώρο της κοινωνικής θεωρίας, με έμφαση στην περίπτωση των Thomas Hobbes, Jean Jacques Rousseau και Adam Smith, σε διάλογο με πρόσφατες έρευνες όπως αυτή του David Graeber.

Γρηγόριος Πρεζεράκος,

Αντιπύραρχος (I) ε.α.,

Επίτιμος Διοικητής Σχολής Ικάρων

110 χρόνια Ελληνική Πολεμική Αεροπορία,

στα 200 χρόνια του νεοελληνικού κράτους.

Η ομιλία εστιάζει στην 110 χρόνων, ιστορία της Πολεμικής μας Αεροπορίας, όπως αυτή καταγράφηκε μέσα στα 200 χρόνια της ιστορίας του ελεύθερου νεοελληνικού κράτους. Αυτό που διαφαίνεται σαφώς μέσα από την ομιλία είναι η ιδιαιτέρως έγκαιρη αντίληψη, εκ μέρους της Ελλάδας, αναφορικά με τη σημαντικότητα που θα αποκτούσε η εμπλοκή του αεροπλάνου στις επιχειρήσεις, ως πολεμική μηχανή

υψηλών επιδόσεων. Η αντίληψη αυτή είχε και συνέχεια. Η μικρή και οικονομικά αδύναμη Ελλάδα δημιούργησε-ίδρυσε την Πολεμική Αεροπορία ως ανεξάρτητο Κλάδο των Ενόπλων Δυνάμεων και άμεσα ίδρυσε τη Σχολή Ικάρων, μεταξύ των πρώτων Χωρών του κόσμου, πολύ ενωρίτερα από πολλές μεγάλες Χώρες. Στην εποχή μας η Ελληνική Πολεμική Αεροπορία παραμένει από τις ισχυρότερες Αεροπορίες του κόσμου, επιτυγχάνοντας να κρατά απραγματοποίητες τις βλέψεις των εχθρών της. Οι Έλληνες αεροπόροι και η Πολεμική μας Αεροπορία γενικότερα επιτυγχάνουν καθημερινά πολλές διακρίσεις στον διεθνή χώρο αποκομίζοντας εξαιρετικές κριτικές.

Αντώνης Σκαμνάκης

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ιωάννα Κωσταρέλλα

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η ιστορική εξέλιξη και διαμόρφωση του Τύπου των ακριτικών περιοχών και η συμβολή του στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Ο Τύπος της περιφέρειας συμπεριλαμβανομένου και του Τύπου των ακριτικών περιοχών συνιστούσε ανέκαθεν ένα σημαντικό πυλώνα έκφρασης των τοπικών κοινωνιών και στήριξης του θεσμού της δημοκρατικής ενημέρωσης. Ιδιαίτερα ο Τύπος των ακριτικών περιοχών συνέβαλε σημαντικά στη συγκρότηση της εθνικής ταυτότητας και στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης.

Σε αρκετές περιπτώσεις οι εφημερίδες των ακριτικών περιοχών αποτελούν γέφυρα ειρηνικής συνύπαρξης μεταξύ διαφορετικών γλωσσολογικών και θρησκευτικών κοινοτήτων όπου αυτές εντοπίζονται εντός της ελληνικής επικράτειας εφόσον ο όρος «περιφέρεια» χαρακτηρίζει όχι μόνο γεωγραφικά ή διοικητικά διαμερίσματα αλλά ενσωματώνει πολιτισμικές και γλωσσικές κοινότητες ως αποτέλεσμα των ιστορικών διαδικασιών συγκρότησης των σύγχρονων εθνικών κρατών.

Ο ακριτικός Τύπος διαμορφώνεται ουσιαστικά μετά τον Β΄ ΠΠ και την οριστική συγκρότηση του σημερινού ελληνικού κράτους. Οι εφημερίδες των ακριτικών περιοχών χαρακτηρίζονται από πλουραλισμό θεμάτων καθώς διαμορφώνουν ένα χώρο ανάπτυξης διαφορετικών απόψεων, και δημοσιοποίησης κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών αιτημάτων.

Δέσποινα Στεφάνου

Université Paul-Valéry – Montpellier 3

Μεταξύ γλωσσικών κωδίκων: Στοιχεία από τη μειονότητα της Θράκης – πληθυσμός μη τυπικού γλωσσικού προφίλ.

Η ακριτική περιοχή της Θράκης διακρίνεται από ποικιλομορφία, τόσο σε πολιτισμικό και πολιτιστικό επίπεδο, μεταξύ άλλων, όσο και σε γλωσσικό, αφού αποτελείται από μια πληθώρα γλωσσών, διαλέκτων, ντοπιολαλιών ελληνικών όσο και αλλόγλωσσων οι οποίες παραμένουν παρούσες ως και σήμερα. Η συνύπαρξη ετερόμορφων στοιχείων συνθέτει ένα μωσαϊκό και είναι παρούσα σε κάθε είδους δραστηριότητα. Ο σκοπός της συγκεκριμένης ανακοίνωσης είναι να αναδείξουμε ένα κομμάτι αυτής της πολυπολιτισμικότητας που διακρίνει την περιοχή, μελετώντας πτυχές της μειονότητας της Θράκης. Θα αντλήσουμε και θα παρουσιάσουμε στοιχεία με αφορμή την πραγματοποίηση ψυχολογολογικής έρευνας στο Νομό Ξάνθης, με σκοπό να φωτίσουμε τον πληθυσμό της μειονότητας μέσα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, όπως η πολυγλωσσία και το δίγλωσσο εκπαιδευτικό σύστημα, υιοθετώντας μια

κοινωνιολογική προσέγγιση. Με αυτόν τον τρόπο και μέσα από τις καταγραφές των συμμετεχόντων στις γλωσσικές αυτοβιογραφίες τους μεταξύ άλλων, θα κάνουμε γνωστά χαρακτηριστικά της μειονότητας τα οποία δεν είναι ευρέως διαδεδομένα, ενός πληθυσμού ο οποίος διακρίνεται από ένα μη τυπικό γλωσσικό προφίλ με σκοπό την ανάδειξη αυτού του γλωσσικού πλούτου και της σημασίας του.

Μαρίνα Τζακώστα

Πανεπιστήμιο Κρήτης και Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

*Πώς οι γλώσσες (καθ)ορίζουν ταυτότητες και οι ταυτότητες (καθ)ορίζουν γλώσσες:
η επίδραση της ιδεολογίας στη γλωσσική διατήρηση.*

Ένας βασικός προβληματισμός κατά τη μελέτη των διαλέκτων είναι η συρρίκνωση των διαλεκτόφωνων πληθυσμών και κατ' επέκταση των γλωσσικών ποικιλιών. Αυτή η συρρίκνωση αφορά όλες τις διαλεκτικές ζώνες, ακόμη και αυτές με τον μεγαλύτερο αριθμό ομιλητών, κι έχει κατά βάση συνδεθεί με την αθρόα μετακίνηση πληθυσμών από τις αγροτικές περιοχές στα μεγάλα αστικά κέντρα και τη σταδιακή, αλλά σταθερή υιοθέτηση της πρότυπης γλώσσας ως μέσου γλωσσικής επικοινωνίας (Ντίνας 2015, Παπαναστασίου 2015, Τσιτσιπής 2001). Ωστόσο, διάφορες έρευνες έχουν δείξει ότι ακόμη και γλωσσικές ποικιλίες οι οποίες μιλιούνται εκτός των αστικών κέντρων, σε αγροτικές περιοχές, απειλούνται με συρρίκνωση και θάνατο (Πλαδή 2001, Πλαδή & συν. 2011, Τζακώστα & Κουφού 2019), γεγονός που κατά βάση οφείλεται στις αρνητικές στάσεις των ομιλητών απέναντι στη γλώσσα τους.

Στην παρούσα ανακοίνωση θα αναδείξουμε τη διαλεκτική ταυτότητα ως τον μείζονα παράγοντα ενίσχυσης (ή μη) της χρήσης των γλωσσικών ποικιλιών ανεξαρτήτως του περιβάλλοντος χρήσης. Θα διερευνήσουμε το γιατί οι ομιλητές των νότιων ιδιωμάτων έχουν υψηλότερη διαλεκτική ταυτότητα από τους ομιλητές των βόρειων ιδιωμάτων. Θα δώσουμε έμφαση στους παράγοντες, γλωσσικούς και εξωγλωσσικούς, οι οποίοι καθορίζουν το αν η ταυτότητα των ομιλητών είναι υψηλή ή χαμηλή. Συγκεκριμένα, τα γλωσσικά κριτήρια αφορούν τη σχέση της γλωσσικής ποικιλίας με παλιότερες μορφές της γλώσσας (π.χ. αρχαιοπρεπές λεξιλόγιο), τη σχέση της με την πρότυπη γλώσσα (αν η γλωσσική ποικιλία συνέβαλε στη διαμόρφωση της κοινής νεοελληνικής), και, αναπόφευκτα, τον χώρο και τη θέση της γλωσσικής ποικιλίας στο διαχρονικό συνεχές της γλώσσας. Από την άλλη μεριά, τα εξωγλωσσικά κριτήρια σχετίζονται με την ιστορική και πολιτισμική πλαισίωση των γλωσσικών ποικιλιών, στο πως δηλαδή συγκεκριμένες ομάδες διαλεκτόφωνων πληθυσμών (θεωρούν ότι) συντέλεσαν στη διατήρηση της ιστορικής συνέχειας του έθνους, των εδαφικών ορίων της χώρας αλλά και του πολιτισμού. Τέλος, θα συζητήσουμε την καθοριστική συμβολή της εκπαίδευσης στο ζήτημα της γλωσσικής αναβίωσης, διατήρησης και καλλιέργειας της διαλεκτικής ταυτότητας (Ντίνας & Ζαρκογιάννη 2009).

Παναγιώτης Τζόκας

EPT Ιωαννίνων

Η φωνή της EPT στις εσχατιές της Ελλάδας.

Η ιχνηλάτηση της πορείας των περιφερειακών-ακριτικών σταθμών της Ελληνικής Δημόσιας Ραδιοτηλεόρασης σκιαγραφεί, εν πρώτοις, την πολυκύμαντη και πολύπτυχη ιστορία της ελληνικής ραδιοφωνίας. Επιγραμματικά, θα παρακολουθήσουμε την αφετηρία της, τα πρώτα βήματά της, τη διαδικασία πολεμικής προπαρασκευής του ραδιοφώνου, τη χρήση και το ρόλο του στον Πόλεμο,

την Κατοχή και την Απελευθέρωση. Ο απόηχος του Εμφυλίου συνέβαλε κατά πολύ στην ίδρυση των στρατιωτικών σταθμών στην περιφέρεια της Ελλάδας όπου με το Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας, που δημιουργήθηκε στη νέα εποχή της μετεμφυλιακής Ελλάδας, διαμόρφωσαν και τον πρώτο ραδιοφωνικό χάρτη της χώρας μας. Σκιαγραφούνται, επίσης, διακριτές διαφοροποιήσεις –ένταξη σταθμών στην YENEΔ, EPT 2 κ.λπ.– μέχρι την ένταξή τους στην EPT ΑΕ το 1987. Επιχειρείται η περιγραφή της «λογικής» λειτουργίας τους μέχρι σήμερα με καταγραφή των πολιτισμικών επιρροών από τα αστικά κέντρα και την πολιτισμική ζύμωση που προκάλεσαν στις τοπικές κοινωνίες, που ήταν αποτέλεσμα της διάδρασης του τοπικού με το υπερτοπικό. Τέλος, παρουσιάζεται το νέο προφίλ των περιφερειακών σταθμών, που αποτελεί το «υπερόπλο» της EPT στην ελληνική επικράτεια, εστιάζοντας στους ακριτικούς σταθμούς.

Ελένη Τσαλκατίδου
Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαρίτα Περογιαννάκη
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Κωνσταντίνος Μπεσίνας
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Κάρεν Χαναγκιάν, Τατιάνα Βρανά
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Διερευνώντας τους ακριτικούς τόπους των Δωδεκανήσων.

Στο πλαίσιο της στρογγυλής τράπεζας θα διερευνήσουμε τα πολιτιστικά και γλωσσολογικά στοιχεία των ακριτικών νήσων της Δωδεκανήσου, που στο πέρασμα των χρόνων διαφύλαξαν τη συλλογική μνήμη του λαού. Επίσης, θα καταδείξουμε το ρόλο που διαδραμάτισε ο τοπικός Τύπος στην ιστορική πορεία των περιοχών αυτών. Με το πέρασμα των αιώνων ο χορός αποτελούσε και αποτελεί έναν καλλιτεχνικό τρόπο δημιουργικής έκφρασης κάθε λαού πιστοποιώντας την πολιτισμική του ταυτότητα όπως θα καταδειχθεί και για τις ακριτικές νήσους των Δωδεκανήσων. Επιπλέον, «οι διάλεκτοι είναι μια από τις πολυτιμότερες πηγές για τον πλουτισμό της γραφόμενης γλώσσας του», όπως έχει επισημάνει ο Μανόλης Τριανταφυλλίδης. Με αφορμή τη σύνταξη νέων προγραμμάτων σπουδών στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας και τον προσανατολισμό της φετινής διοργάνωσης στους ακριτικούς τόπους και τις γλωσσικές τους ποικιλίες, θα διερευνήσουμε τις στάσεις εκπαιδευτικών και μαθητών/τριών –διαλεκτόφωνων ή μη– όσον αφορά τη χρήση της «ακριτικής γλώσσας» στο σχολείο.

Τέλος, ο τοπικός Τύπος παίζει σημαντικό ρόλο στην τοπική και περιφερειακή αναπτυξιακή διαδικασία, ιδίως όταν μιλάμε για έντυπα στις ακριτικές περιοχές. Μέσα από μία μικρής έκτασης μελέτη θα παρουσιαστούν τα έντυπα αυτών των νησιών, κάνοντας μία ιστορική αναδρομή με αφετηρία το παρελθόν και φτάνοντας μέχρι τη σημερινή εποχή.

Νικολέττα Τσιτσανούδη – Μαλλίδη
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ελληνική γλώσσα, ακρίτες και ομογένεια:
Οι δράσεις του Εργαστηρίου Μελέτης Κοινωνικών Θεμάτων, ΜΜΕ
& Εκπαίδευσης Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Το νεοσύστατο Εργαστήριο Μελέτης Κοινωνικών Θεμάτων, ΜΜΕ και Εκπαίδευσης (ΜΕΚΘΕΜΕ) του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έχει προσανατολιστεί στη διάδοση της ελληνικής γλώσσας στο εξωτερικό, με μία σειρά πρωτοβουλιών, οι οποίες αναπτύσσονται σε συνεργασία με πανεπιστημιακά ιδρύματα και φορείς στην Αμερική, την Αυστραλία και την Ευρώπη. Στην εισήγησή μας παρουσιάζουμε τις δράσεις του Εργαστηρίου σε συνεργασία με το Instituto de Letras του Rio De Janeiro, στη Βραζιλία, το Πρόγραμμα Νεοελληνικών Σπουδών του Τμήματος Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, Επικοινωνίας, Καλών Τεχνών, Γλωσσών και Λογοτεχνίας της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών του Macquarie University, στην Αυστραλία, αλλά και τον Κύκλο Ελλήνων Ακαδημαϊκών της Βοστώνης και τους Boston University Philhellenes στην Αμερική. Επιπλέον, αναδεικνύεται ο ρόλος των αποφοίτων του Διεθνούς Θερινού Πανεπιστημίου «Ελληνική Γλώσσα, Πολιτισμός και ΜΜΕ», ο οποίος θεωρείται κεντρικός για τους έμψυχους συντελεστές του Εργαστηρίου, γεγονός που αποδεικνύεται από τις περιφερειακές διοργανώσεις του Ομίλου των Αποφοίτων και τις εκδόσεις στην Ελλάδα και στη Βραζιλία. Κεντρικό motto του Εργαστηρίου μας, είναι το εξής: «Εάν δεν εμπλέξουμε στα όμορφα τους νέους, αυτά δεν θα γίνουν ωραιότερα».

George S. Ypsilandis
Aristotle University of Thessaloniki
*Persuasive strategies in English used by Greeks
and their impact on other cultures.*

The variable of culture is often discussed to seriously affect language, in particular at the level of rhetoric. Rhetorical strategies, employed to deliver a message and persuade by it, are the tools of work in many circumstances of current life. When these are understood as initially intended and are accepted by an audience, the result is felicitous. On the other hand, when these are found not suitable, especially in cross-linguistic/cross-cultural communication, these result in infelicities, at the pragmatic level of language. The Greek language and culture is declared to present an abstant language example when related to other languages. This longitudinal and systematic study of rhetorical persuasive strategies, conducted with the same instruments of research while following the exact same procedure, examines pragmatic infelicities by Greek learners of English and thereon compares results with similar studies in several other languages, e.g. German, Farsi, and Saudi Arabic. The research condition is the writing of a scholarship application letter initially evaluated by native and later by non-native users of the target language. The study provides evidence of language transfer unsuitable persuasive discourse conventions; forms of expression, rhetorical and persuasive strategies and style, norms and expectations about self-presentation which contribute to either pragmalinguistic or sociopragmatic failure. Pedagogical implications which result for international communication (English versus other non-international languages) and thereupon the teaching syllabus: (a) about what could be safely taught, (b) what may be avoided (possible limitations), and (c) what the learner can be encouraged to transfer from L1 in specific situations, will be discussed. A list of accepted and non-accepted persuasive strategies stemming from similar empirical studies is offered as a conclusion.

Ασημάκης Φλιάτουρας
Πηνελόπη Καμπάκη Βουγιουκλή
Τάσος Καραγιαννάκης
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Πλυν' του γιαρά μη μουλέψ»: Η διαλεκτική ιατρική ορολογία στα θρακιώτικα.

Η διαλεκτική/λαϊκή ορολογία αφορά τη χρήση ειδικών/τεχνικών όρων στο πλαίσιο της γεωγραφικής ποικιλίας ως πόλος ενός ορολογικού συνεχούς λόγιας-μη λόγιας ορολογίας με ανταγωνιστική συσχέτιση των λεξικών μονάδων μεταξύ τους (βλ. αναλυτικά Φλιάτουρας 2022 και τις εκεί αναφορές). Στην παρούσα εργασία θα παρουσιάσουμε τη διαλεκτική/λαϊκή ιατρική ορολογία στις γλωσσικές ποικιλίες της Ξυλαγανής Ροδόπης, όπου συνυπήρξαν επί περίπου εκατό χρόνια τρεις *διαλεκτικές* ποικιλίες της Θράκης, τα *μπογαλικιώτικα*, τα *ντουγαναλιώτικα* και τα *ανατοlikοθρακιώτικα*, με αποτέλεσμα τη δημιουργία μια μορφής τοπικής «κοινής» με χαρακτηριστικά κυρίως της πρώτης ως πολυπληθέστερης ομάδας και ποικιλίας-γοήτρου (Καμπάκη-Βουγιουκλή 2022). Στην παρουσίασή μας θα δώσουμε δείγματα από τα θεματικά υποπεδία της ανατομίας του ανθρώπινου σώματος, της συμπτωματολογίας και των θεραπειών.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Καμπάκη-Βουγιουκλή Π. (2022). Διδάσκοντας ΝΕ διαλέκτους στο Πανεπιστήμιο ως εργαλεία μελέτης του πολιτισμού, της ιστορίας και της ενίσχυσης της γλωσσικής ικανότητας των χρηστών. Στο *Η Θράκη στα χρόνια της απελευθέρωσης/ενσωμάτωσης με την Ελλάδα: επετειακή ημερίδα διαλεκτολογίας*.
- Φλιάτουρας Α. (2022). Διαφορές λόγιας και διαλεκτικής / λαϊκής ορολογίας. Στο Ζ. Γαβριηλίδου, Ν. Μαθιουδάκης, Μ. Μητσιάκη & Α. Φλιάτουρας (επιμ.), *γλωσσανθοί – Μελέτης αφιερωμένες στην Πηνελόπη Καμπάκη Βουγιουκλή*, 305-318.
- Φλιάτουρας Α. (2021). Από το σουμπλιμέ της ισπανικής γρίπης στο λοκντάουν της πανδημίας: μια διαχρονική και συγχρονική μελέτη της επίδρασης των πανδημιών στο λεξιλόγιο της ελληνικής. Στο Κ. Κανάκης (επιμ.), *Γλώσσα-Πανδημία-Γλωσσολογία* (ειδικό τεύχος του AWPEL). Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Fliatouras A. 2019. The folk etymology in Greek dialects. A first approach. In M. Janse, B. Joseph, I. Kappa, A. Ralli & M. Tzakosta (eds.), *Proceedings of MGD7*. Rethymno: University of Crete.

Ροζελίτα Φραγκουδάκη,
Merrimack College, USA

Επαυξημένη Πραγματικότητα:

Διδάσκοντας με τους δασκάλους μας στις ακριτικές περιοχές.

Διανύοντας την 4η Βιομηχανική Επανάσταση, η ψηφιακή καταγραφή και διανομή των πληροφοριών γίνεται με αστραπιαίες ταχύτητες επιτυγχάνοντας έτσι την εξάλειψη και των μεγαλύτερων γεωγραφικών αποστάσεων. Η τεχνολογική εξέλιξη στην καλπάζουσα πορεία της, την τελευταία δεκαετία μας έχει προσφέρει εργαλεία εργασίας, εκμάθησης, έρευνας και ψυχαγωγίας όπως η τηλεδιάσκεψη, η επαυξημένη πραγματικότητα, και η εικονική πραγματικότητα. Στο εργαστήριο μας θα εξετάσουμε

την παρούσα εφαρμογή σε πολιτιστικά και πολιτισμικά δρώμενα δύο παραδειγμάτων των παραπάνω πραγματικοτήτων, το Metaverse και τα ολογράμματα. Θα διερευνήσουμε την πιθανή εφαρμογή τους στην εκπαιδευτική πραγματικότητα από το νηπιαγωγείο στο λύκειο, εστιάζοντας στις απαιτήσεις και τις ιδιαιτερότητες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στις ακριτικές περιοχές. Τέλος βασισμένοι στην επιτυχία της ομαδικής διδασκαλίας σε διεπιστημονικά προγράμματα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, θα ετοιμάσουμε ένα μοντέλο-πρόταση ομαδικής ψηφιακής διδασκαλίας με τους δασκάλους μας στις ακριτικές περιοχές της χώρας μας.